

sklepati po teh dogodkih. Vzrok je temu boju po poročilih iz Borolina le to, ker ondotni zastopniki niso mogli biti pravočasno poučeni o mirni poravnavi te preporne točke mej evropskimi velesilami. Upanje je toraj, da najnovejše bombe ne bodo imele nadaljnih posledic.

Obrtnija.

Za našo obrtnost.

(Obrtno-politična premišljevanja).

Državni zbor je vsled počenjanja pangermanskih ševinistov tako onemogel, da je nesposoben za vsako delo. Celotno najnujnejših državnih zadev ni rešil, kaj še, da bi se bil mogel baviti s potrebami prebivalstva. Zato je pa po našem mnenju — ne vemo, so-li tega mnenja tudi slovenski deželni poslanci kranjski — dolžnost in naloga deželnih zborov, da s pozitivnim plodovitim delom dokažejo korist in moč avtonomije pred vsem s tem, da se lotijo rešitve doslej vedno odkladanih gospodarskih in kulturnih vprašanj.

To je seveda samo mogoče, ako bodo imeli deželni zbori dovolj časa za razpravljanja in posvetovanja, in ako se jim ne bodo z vladne strani delale sitnosti glede kompetence.

Važna naloga deželnega zbora kranjskega je, da s uplivom poseže tudi v razvoj naše obrtne politike, v katerem je po krivdi naših nemških nasprotnikov v zadnjih letih nastala obžalovanja vredna stagnacija.

Ti naši nasprotniki poreko seveda tudi sedaj, da se obrtna politika zadeva, za katere rešitev je po veljavni ustavi poklican samo državni zbor. Ne bomo radi tega začeli poslanike o obsežnosti § 11. in § 12. državnih osnovnih zakonov z dne 21. decembra 1867. l., ker bi bila taka poslanika vsekako brezplodna, in ker tudi najzagrizenejši centralist ne more odrekati deželnim zborom pravice, tudi v vseh obrtno-političnih zadevah poprijeti se vsaj inicijative. Te pravice se je na pr. češki deželni zbor že opetovano poslužil in je novela k obrtnemu redu iz l. 1897. prav za prav njegovo delo. Tudi deželni zbor kranjski ima ne samo pravico, ampak tudi dolžnost oglašiti in uplivati na potreben obrtnosti primeren, razvoj obrtne politike. In kranjski deželni zbor se mora te svoje pravice toliko zanesljivo poslužiti, ker se centralni parlament ne more ganiti in zatorej tudi v tem oziru ne more ničesar storiti, dočim je hitra rešitev obrtnega vprašanja posebno za našo deželo nujna in velevažna. Mali obrtniki so jedro našega ustnega prebivalstva in so v družbi s kmetovalci podlaga naše narodne družbe.

Ohranitev in povzdiga teh produktivnih srednjih stanov, njih gospodarsko utrjevanje je in bo vedno temeljni kamen našega narodnega gospodarskega in socialnega programa.

Rešitev te naloge je seveda toliko težje, čim večje so težave, s katerimi se imajo boriti obrtniki in kmetovalci in kolikor so različnejše njihove potrebe, kakor tudi vsled tega, ker vzroki krize v teh produktivnih

stanovih niso krajevni (lokalni) nego splošni, ter je nastala kriza vsled velikih uprav revolucionarnih obratov, kateri so v naših časih preobrazili vse svetovno gospodarstvo.

Vse narodno gospodarstvo je organična celota, in se poljedelstvo, obrtnost in trgovina medsebojno podpirajo in izpopolnjujejo. Kadar se jedni stroki slabo godi, hirajo tudi druge, kadar jedna procvita, se tudi ostalim ne godi slabo. Zategadelj pa je naloga naše narodno-gospodarske politike vzdrževati soglasje mej posameznimi strokami naše produkcije in jim zagotoviti trajen razvoj. Od tega prizadevanja nas tudi dejstvo ne sme odvrniti, da si časih na polju narodnega gospodarstva interes posamičnikov silno nasprotujejo, in da pri časih do bojev, pri katerih pa gre za eksistenco tisočih ljudij. Vedno moramo imeti pred očmi, da so ta nasprotstva največkrat umetno narejena, in da jih nete zlasti tisti, katerih se tudi gospodarstva ne more ubraniti, a ta nasprotstva kulminirajo v naravnem boju dela s kapitalom.

Mobilni kapital, ki se združuje v posamičnih rokah, sili na to, da se osredotoči in monopolizira vsa produkcija in trgovina na korist nekaterih največjih kapitalistov in spekulantov, dočim provzroča na drugi strani poje-manje blagostanja srednjih stanov in spravlja v nevarnost eksistenco najširših slojev prebivalstva.

Velika podjetja ubijajo manjša in združujoč se v kartele in druge uničujejo z brutalno brezobzirnostjo slabše konkurente.

Nepodcenjujemo pomena kapitala v produkciji, in ne gre nam za agitacijo proti kapitalu sploh, a slepi tudi nismo, da bi ne videli nevarnosti, katera grozi srednjemu stanu in delavskemu ljudstvu od tega združevanja velicega kapitala. V sedanjih razmerah in veliki kapital več samo važen faktor pri produkciji nego je v rokah nekaterih spekulantov postal silno orožje za uničevanje slabše stoječih slojev.

Veliki nemški učenjak Jhering je o teh razmerah rekel: „Naše delniške družbe so se pred očmi zakonodajalcev premenila v organizovane družbe lopovov in sleparjev, v katerih zgodovini je več ničvrednosti, nepoštenja in oderuštva kakor v zgodovini marsikake kaznilnice, samo da oni sleparji in lopovi sede v zlatu namestu da bi bili ukovani v železju“.

Tudi v naši državi se smejo take organizacije stvarjati, zastoj so bili doslej vsi poskusi, utesniti to možnost ter odpraviti tiste zakone, vsled katerih se koncem XIX. veka podpira nadvlada najmočnejših nad vsemi konkurenti na gospodarskem polju.

Te velikapitalistične organizacije tudi niso bile brez upliva na samozakonodajstvo, in zato so vsi pošteni ljudje, ki žele dobro kmetištvo in obrtnosti, z veseljem pozdravili predloge dr. Pacaka, ki merijo na to, da se obvaruje pošteno delo pred lopovskimi špekulanti. Pacak je svoje predloge stavil v deželnem zboru češkem, in bilo bi jako umestno, da se zanje izreče tudi deželni zbor kranjski.